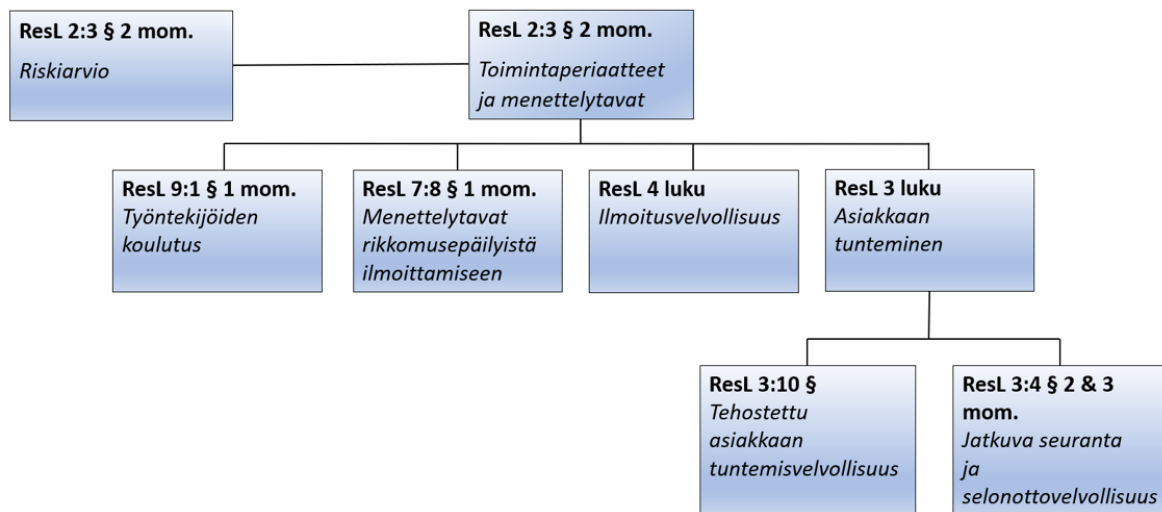

26.4.2024
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Yhteenveto Suomessa kuluttajaluottoja myöntävien yritysten rahanpesun estämistä koskevista havainnoista

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevassa selvityksessä kartoitettiin, missä määrin uusien valvottavien toimintatavat ja riskienhallintakeinot vastasivat rahanpesulain mukaisia velvoitteita. Kuviossa 1 on kuvattu selvityksen kannalta keskeinen sääntely.

Kuvio 1 Selvityksen kannalta keskeinen sääntely

1 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arviointi

Suomessa kuluttajaluottoja myöntävien toimijoiden kohdalla havaittiin huomattavia eroja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien tunnistamisen ja hallintakeinojen mitoituksen osalta. Myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvioissa havaittiin joidenkin toimijoiden kohdalla merkittäviä puutteita.

Selvityksessä havaittiin seuraavia puutteita:

- Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitekijöiden ajantasainen dokumentointi oli puutteellista eikä riskitekijöiden vaikutusta ollut arvioitu
 - Puutteet liittyivät uusiin ja olemassa oleviin asiakkaisiin, maihin ja maantieteellisiin alueisiin sekä uusiin, kehitettäviin ja jo olemassa oleviin tuotteisiin, palveluihin, liiketoimiin, jakelukanaviin ja teknologioihin
- Yhtiön ylimmästä johdosta ei ollut nimetty tahoa, joka vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskialueesta
- Riskinottohalukuutta koskevaa pitkän aikavälin linjausta ei ollut laadittu

26.4.2024
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Jotta riskejä voidaan asianmukaisesti hallita, tulee toimijoiden ensin tunnistaa omaan toimintaansa liittyvät riskitekijät. Tämän vuoksi edellä mainitut puutteet tulkitaan merkittäviksi.

2 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen toimintaperiaatteet ja menettelytavat

Suomessa kuluttajaluottoja myöntävien toimijoiden välillä havaittiin huomattavia eroja ja vaihtelevia puutteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien hallinnassa laadittujen toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen näkökulmasta. Merkittävimmät puutteet liittyivät asiakaskohtaiseen riskiluokitteluun, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen velvoitteisiin liittyvään toimijoiden sisäiseen vastuunjakoon, asiakkaan tuntemiseen ja tehostettuun tuntemiseen.

Selvityksessä havaittiin seuraavia merkittäviä puutteita joidenkin toimijoiden kohdalla:

- Asiakaskohtaiseen riskiluokitteluun liittyvät menettelytavat olivat puutteellisia tai puuttuivat kokonaan.
- Vastuunjako liittyen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen velvoitteiden hoitamiseen oli epäselvää. Tämän seurauksena menettelytavat selonotto- ja ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi saattoivat olla puutteellisia.
- Rahanpesulain 3 luvun 3 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaan säilytettävät tiedot toimijoiden asiakkaista olivat osittain puutteellisia.
- Toimijat eivät olleet tunnistaneet tilanteita tai olivat tunnistaneet vähän tilanteita, joissa tulee soveltaa tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi. Tämän seurauksena menettelytavat rahanpesulain mukaiseen tehostettuun tuntemisvelvollisuuteen liittyen olivat joissakin tapauksissa puutteellisia.

Koska edellä mainitut seikat saattavat pahimmillaan johtaa jatkuvan seurannan tehottomuuteen ja/tai selonotto- sekä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiin, tulkitaan puutteet merkittäviksi.

Selvityksen perusteella muutamissa tapauksissa havaittiin seuraavia kohtalaisen merkittäviä puutteita:

- Toimenpiteet sen selvittämiseksi, onko asiakkaalla, liiketoimella tai maksulla yhteys rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen näkökulmasta korkean riskin valtion, olivat puutteellisia.
- Asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttäminen ilmoitusvelvollisen puolesta aiheutti korostuneen tarpeen selkeyttää vastuunjakoa ja prosesseja asiakkaan tuntemisen näkökulmasta.
- Tunnistettiin tiettyjen toimijoiden korostettu tarve kouluttaa henkilöstöä tarkemmin koskien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen aihealuetta, jotta toimijat voivat asianmukaisesti noudattaa muita rahanpesulain mukaisia velvoitteita.

Toimijoiden on mahdollista korjata edellä mainittuja puutteita lähtökohtaisesti selkiyttämällä sisäisiä prosessejaan. Puutteet luovat kuitenkin riskejä, jotka toteutuessaan voivat aiheuttaa rahanpesulain mukaisen tehostetun tuntemisvelvollisuuden ja/tai selonotto- sekä ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin. Tämän vuoksi puutteet tulkitaan kohtalaisen merkittäviksi.

26.4.2024
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

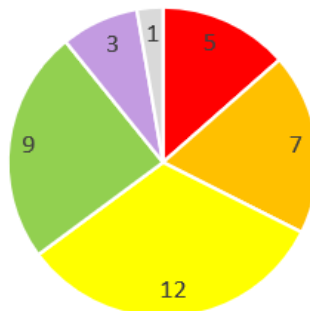
Joissakin tapauksissa toimijoilla oli puutteita pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämis päätösten noudattamiseen liittyvissä asiakkaan tuntemisprosesseissa. Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 4/2023 pakotesäätelyn ja kansallisten jäädyttämis päätösten noudattamiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta ovat kuitenkin olleet voimassa vasta 1.3.2024 alkaen ja tämän selvityksen aikana suoritettavat valvontatoimet sijoittuvat pääosin ajanjaksoon ennen määräysten ja ohjeiden 4/2023 voimaantuloa. Toimijoita on tiedotettu edellä mainituista Finanssivalvonnan määräyksistä ja ohjeista.

3 Yhteenveto rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevasta selvityksestä

Lisäselvityspyyntöjen yhteydessä toimijoille tuotiin esiin tunnistettuja puutteita, ohjeistettiin miten ja miltä osin toimintatapoja tulisi edelleen kehittää ja pyydettiin toimittamaan päivitettyt dokumentit Finanssivalvonnalle. Edellä mainittujen toimien myötä toimijoiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviot sekä riskienhallintaan liittyvät menettelytavat ovat parantuneet.

Kuvioissa 2 ja 3 esitetään rahanpesun estämistä koskevan selvityksen alku- ja nykytilanne. Kuviossa 2 on esitetty tilanne uusien valvottavien toimittamien dokumenttien perusteella syyskuussa 2023.

Alkutilanne syyskuussa 2023 rahanpesun estämisen selvitysten osalta

- Sekä riskiarviossa että sisäisissä toimintaohjeissa paljon tai merkittäviä puutteita
- Joko riskiarviossa tai sisäisissä toimintaohjeissa paljon tai merkittäviä puutteita
- Riskiarviossa ja/tai toimintaohjeissa jonkin verran kohtalaisen merkittäviä puutteita
- Riskiarviossa ja/tai toimintaohjeissa vähän tai vähämerkityksisiä puutteita
- Materiaalit toimitettiin myöhässä
- Materiaalia ei toimitettu

Kuvio 2 Alkutilanne syyskuussa 2023 rahanpesun estämisen selvitysten osalta

Kuviossa 3 on esitetty tilanne valvottavien toimittamien päivitettyjen dokumenttien perusteella 25.4.2024.

26.4.2024
 SP/FIVA-EI RAJOITETTU
 Julkinen

Tilanne 25.4.2024 rahanpesun estämisen selvitysten osalta

Kuvio 3 Tilanne 25.4.2024 rahanpesun estämisen selvitysten osalta

Neljää toimijaa on vielä pyydetty toimittamaan Finanssivalvonnalle rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvää päivitettyä materiaalia. Toimijat, joiden kohdalla merkittäviä puutteita vielä esiintyy, ovat palauttaneet vastauksensa Finanssivalvonnan selvityspyyntöihin myöhässä. Tämän vuoksi valvontatoimenpiteet näiden kahden toimijan osalta ovat vielä kesken. Toimijat, joiden osalta vähämerkityksisiä puutteita esiintyy, ovat ilmoittaneet aikeista lopettaa toimintansa. Oletuksena on, että kaikki rekisterissä olevat toimijat täyttävät päivitetyn dokumentaation perusteella rahanpesulain mukaiset velvoitteet vuoden 2024 loppuun mennessä.

Lisäselvitysten, Finanssivalvonnan antaman neuvonnan ja dokumenttien päivityspyyntöjen tarkoituksena on ollut edusauttaa toimijoita muodostamaan selkeä käsitys omaan toimintaansa liittyvistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitekijöistä ja niiden hallintakeinoista.

Yksinään riskiarviolla tai kirjallisilla toimintaperiaatteilla ei voida kuitenkaan varmistaa, toimiiko toimija käytännössä niiden mukaisesti tai miten hyvin menettelytavat käytännössä vastaavat rahanpesulain mukaisia velvoitteita.

4 Finanssivalvonnan jatkotoimenpiteet

Selvityksen havaintoja käytetään pohjana riskiperusteisen jatkuvan valvonnan kohdistamisessa. Toimijoiden vastauksia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä ja kontroleja sekä pakotteita koskevaan tiedonkeruuseen (RA, Riskiarviokysely) käydään läpi ja analysoidaan. Finanssivalvonta tulee myös arvioimaan kyseiseen sektoriin liittyviä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskejä.

26.4.2024
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Finanssivalvonta voi tehdä tarkastuksia ja valvontakäyntejä toimijoihin. Mikäli havaitaan puutteita, voi Finanssivalvonta määrätä hallinnollisia seuraamuksia. Hallinnollisia seuraamuksia ovat rikemaksu, julkinen varoitus ja seuraamusmaksu. Finanssivalvonta voi myös velvoittaa toimijan uhkasakolla täyttämään velvollisuutensa, jos laiminlyönti ei ole vähäinen.

Lisätietoja antaa

- Emilia Isolauri, valvoja, puhelin 09 183 5017 tai [emilia.isolauri\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:emilia.isolauri(at)finanssivalvonta.fi)